

Kratke novice

Društvo Alpsko mesto leta
Verein Alpenstadt des Jahres e.V.
Association Ville des Alpes de l'Année
Associazione Città alpina dell'anno

Maj 2013

Ustvarjamo podnebje!

Trajnostno mobilni na poti v službo; občine in podjetja spodbujajo v projektu Alpstar prehod na trajnostne oblike prevoza, kot sta kolo ali avtobus.

Kako lahko občine svoje prebivalce pridobijo za sodelovanje na področju varstva podnebja, je vprašanje, na katero bosta Beljak in društvo Alpsko mesto poskusila odgovoriti na skupni prireditvi 20. in 21. junija 2013. Odgovor so izsledki projekta Alpstar.

Odločitve o tem, kako bomo v prihodnje ravnali s podnebnimi spremembami, se sprejemajo v mestih. Na mestnih območjih tudi nastaja večji del podnebju škodljivih toplogrednih plinov, poraba energije je tukaj največja – in prav tu se lahko najbolj neposredno izvajajo ukrepi za omejevanje globalnega segrevanja in njegovih posledic. Seveda bomo pri tem uspešni le, če bomo med seboj sodelovali. Kako vse to doseči v praksi, bo tema delavnice z naslovom Ustvarjamo podnebje. Sodelovanje državljanov in podnebne spremembe v alpskih mestih, ki bo potekala 20. in 21. junija 2013 v Beljaku v Avstriji.

Na delavnici bodo predstavljeni instrumenti, izzivi in ključni za uspeh sodelovanja prebivalcev mest in občin, seveda z vidika podnebnih sprememb. Zgled za to, kako lahko tovrstno sodelovanje uspešno deluje na podlagi finančnih spodbud ali spremenjenih življenjskih navad, dajejo beljaški projekt Smart City in ukrepi, s katerimi nameravajo v Vorarlbergu postati energijsko samozadostni. Na delavnici bodo predstavljeni še izsledki projekta Alpstar, udeleženci pa bodo prejeli tudi priročnik, ki občinam in regijam pomaga izvajati uspešno kooperativno politiko na področju varstva podnebja. Sooblikovanje in sodelovanje sta ključna elementa tudi v konceptu mobilne trajnosti, ki so ga razvili v lihtenštajnskem podjetju Hilti. Predstavniki podjetja bodo na delavnici predstavili način sodelovanja z zaposlenimi pri prehodu na uporabo javnih prevoznih sredstev (avtobusa, koles). Hilti, ki je eden največjih delodajalcev v dolini Alpskega Rena, pilotne regije pri projektu Alpstar, tako v praksi izvaja kampanjo ozaveščanja prebivalcev o prednostih trajnostne mobilnosti.

Delavnica bo potekala v nemškem in angleškem jeziku, organizirala pa jo bosta mesto Beljak in društvo Alpsko mesto leta v okviru projekta Alpstar, ki se izvaja v programu Območje Alp (Alpine Space).

Program in prijava udeležbe (rok do 9. junija 2013) na: www.alpenstaedte.org/sl/projekti/alpstar.

Za skalnega puščavarja in navadnega močerada – pozor, snemamo!

Skalnemu puščavarju grozi izumrtje: župan švicarske občine Ramosch v filmu pojasni, zakaj je zaradi varstva tega metulja potrebna sečnja gozdov.

Občine lahko že z manjšimi ukrepi dosežejo velike uspehe – tako zase kot tudi za naravno pestrost v Alpah. Na vprašanje, kako to doseči v praksi, odgovarja kratki dokumentarni film Za skalnega puščavarja in navadnega močerada.

22. maja obeležujemo mednarodni dan biotske raznovrstnosti in to je priložnost, da so se tudi alpska mesta odločila v središče svojih prizadevanj umestiti medsebojno povezovanje habitatov. Le pestro in neokrnjeno okolje je namreč tisto, ki prispeva tudi k dobremu počutju ljudi. Sonaravni vodotoki, denimo, so preživetvenega pomena za živali in rastline, obenem pa tudi priljubljena rekreacijska območja za domačine in turiste. Druge tovrstne primere prikazuje dokumentarni film Za skalnega puščavarja in navadnega močerada. Kako alpske občine povezujemo življenjske prostore, ki ga je posnela CIPRA in

ga pred kratkim predstavila javnosti. Predvajanje filma je podprlo društvo Alpsko mesto leta.

Iz dokumentarnega filma je lepo razvidno, kako lahko občine tudi z izvajanjem skromnejših ukrepov ustvarijo povezave, ki so za naravo izredno pomembne. O prednostih, ki jih povezani habitatni prinašajo ljudem in naravi, spregovorijo tudi predstavniki občin z Južne Tirolske, Engadina in departmaja Isere. Bruno Muriene, župan občine Saint-Martin-d'Uriage, pripoveduje, kako so se v njegovi občini odločili, da fitofarmacevtskih sredstev ne bodo več uporabljali na določenih javnih površinah, kot so parki in robovi cest. Za takojšnje prenehanje uporabe pesticidov za zatiranje plevela so se odločili tudi v Beljaku, saj želijo tako preprečiti prisotnost odpadnih snovi v živilih in pitni vodi, ki pomenijo nevarnost za zdravje ljudi.

Vir in film (15 min.): www.alpine-ecological-network.org

V Chambéryju bodo počastili gore

Chambéry, alpsko mesto leta 2006, ob vznožju Savojskih Alp

V letu 2013 je Chambéry, alpsko mesto leta 2006, vnovič v znamenju gora. Ker so Alpe za mesto nepogrešljive pri utrjevanju njegove identitete, bo Chambéry letošnje leto posvetil goram in se tako odprl okoliškim gorskim območjem.

V Chambéryju si za varstvo gora prizadevajo že več kot dve desetletji, saj se kar nekaj mestnih ustanov že dlje časa ukvarja z alpsko problematiko. Ena od njih je Inštitut za varstvo gora (Institut de la montagne), omeniti pa je treba tudi Hišo zavarovanih območij in gora (La Maison des Parcs et de la Montagne) in stalno razstavo, ki je na ogled v Galerie des sciences Eureka, Savojska univerza v Chambéryju pa ima v svoji ponudbi celo študijski program, ki pokriva gore.

Chambéry je leta 2006 postal alpsko mesto leta. Žirija je v takratni utemeljitvi za podelitev tega naziva zapisala, da se je mesto skupaj s prebivalci skozi spreminjajočo se zgodovino znalo približati domačemu gorskemu in podeželskemu okolju in obenem prevzeti odgovornost za okoliške naravne parke.

Tematsko leto, ki je sovpadlo s praznikom gora, se je uradno začelo 20. januarja 2013. Prireditve v okviru projekta Chambéry v službi gora bodo potekale še vse leto. Koledar prireditev si jemogče ogledati na www.chambery.fr/montagne.

Slikovni material: HeinzHeiss/Zeitungspiegel, Michael Kettner, Gilles GAROFOLIN-Ville de Chambéry

Kratke novice

Društvo Alpsko mesto leta
Verein Alpenstadt des Jahres e.V.
Association Ville des Alpes de l'Année
Associazione Città alpina dell'anno

Julij 2013

- » Praktične smernice in navodila za uspešno izvajanje podnebne politike
- » Občina kot investitorica: podnebno nevtralna gradnja in prenova na območju Alp
- » "Pustolovščina, ki ima posledice"

Praktične smernice in navodila za uspešno izvajanje podnebne politike

Praktične smernice projekta Alpstar prinašajo ukrepe, ki vodijo k podnebno nevtralni alpski regiji - eden od njih je tudi spodbujanje kolesarjenja.

Strategije prehoda v podnebno nevtralno družbo so različne. Alpske občine in regije, ki so se odločile stopiti na to pot, se pri tem soočajo s prav tako različnimi ovirami in dejavniki uspešnosti. Pregled ukrepov na tem področju prinašajo praktične smernice in navodila, ki so bila izdelana v okviru projekta Alpstar.

Kako spremeniti način življenja in potrošniško vedenje, kako varčevati z energijo, kako jo odgovorneje proizvajati in učinkoviteje uporabljati, so vprašanja, ki si jih mora zastaviti vsaka regija. Težave in ovire na poti v podnebno nevtralnost pa so si med seboj podobne, kar velja za celotno alpsko območje. Kaj je treba storiti, da bo ta proces uspešen, je razvidno iz dokumenta partnerjev projekta Alpstar, ki se izvaja v okviru programa Območje Alp. Eden od pogojev uspešne podnebne politike je, da vizija tako

imenovane podnebne nevtralnosti nagovarja širši krog ljudi in jih združuje. Taka pobuda mora uživati široko podporo v regiji in krepiti občutek za regionalno identiteto, prav tako pa morajo biti cilji realni, program izvajanja pa jassen. Ovire, ki se lahko pojavijo na tej poti, so morebitna nasprotja interesov, ali pa obremenitve tako s časovnega kot stroškovnega vidika. Poleg tega je treba zagotoviti dolgoročno sodelovanje ljudi, saj je le tako mogoče zastavljene cilje tudi uresničiti.

Praktične smernice in navodila pa ne opisujejo le ovir in dejavnikov uspešnosti, temveč vsebujejo tudi številne primere dobre prakse, npr. podnebni načrt aglomeracijskega območja Grenoble ali kratki intervjuji s posamezniki, ki so bili gonilna sila uspešnih projektov. Trinajst partnerjev projekta Alpstar je pokazalo, katere so možnosti za učinkovito zmanjševanje izpustov CO₂ na območju Alp. Projekt Alpstar je s tem pripomogel tudi k uresničevanju akcijskega načrta Alpske konvencije za podnebje. Eden od projektnih partnerjev je CIPRA Francija, CIPRA International pa je zadolžena za spremljanje pilotne regije Dolina Alpskega Rena in društva Alpsko mesto leta. Izvajanje projekta Alpstar v obdobju 2011-2014 sofinancira program Evropskega teritorialnega sodelovanja Območje Alp (Alpine Space Programme).

Viri in več informacij na: <http://alpstar-project.eu/> (en)

Občina kot investitorica: podnebno nevtralna gradnja in prenova na območju Alp

Energijsko učinkovita gradnja - eden od številnih ukrepov za varstvo podnebja

V Gapu bo 19. septembra 2013 potekal forum z naslovom Podnebno nevtralna gradnja in prenova na območju Alp. Na enodnevni delavnici bodo predstavniki alpskih mest leta, italijanskega Bolzana in nemškega Sonthofna, spregovorili o svoji zgodbi o uspehu.

Ključ do rešitve vprašanj podnebnih sprememb moramo iskati v gradbenem sektorju. Na območju Alp so zasebna gospodinjstva tista, ki porabijo nekaj več kot tretjino končne energije. Ta energija, proizvedena predvsem iz kurilnega olja in zemeljskega plina, se uporablja večinoma za ogrevanje in hlajenje. Največji del zgradb na območju Alp so starejše in slabo izolirane stavbe. Velik razvojni potencial, ki ga ima gradbeni sektor za varstvo podnebja, je tako več kot očiten.

Z energijsko učinkovito prenovo in uporabo ekoloških materialov lahko prihranimo velike količine izpustov CO₂ in izboljšamo kakovost življenja. O tem, kako to doseči, določajo tudi mesta, v katerih živita okoli dve tretjini alpskega prebivalstva.

Osrednja tema delavnice, ki bo 19. septembra 2013 na to temo potekala v Gapu v Franciji, bo zato vloga občine kot investitorke. Kako graditi, kje so pri tem največji izzivi in kako lahko občina prebivalce navduši za energijsko učinkovito prenovo in gradnjo, so vprašanja, na katera bodo med drugimi odgovarjali predstavniki alpskih mest leta, italijanskega Bolzana in nemškega Sonthofna.

Francoske pilotne regije, ki sodelujejo v okviru projekta Alpstar, bodo predstavile lastne primere dobre prakse in nasvete, opozorile pa bodo tudi na morebitne ovire: smučišče Pra Loup se je tako usmerilo v razvoj tehnologije in energijsko učinkovito prenovo, v regijskem naravnem parku Queyras vedo, kako mora potekati trajnostna prenova zgodovinskih stavb, v departmaju Isère pa se projektni partnerji ukvarjajo z ekonomskimi posledicami podnebnih sprememb za gradnjo socialnih stanovanj. Vse našete primere dobre prakse bodo udeleženci spoznali na sprehodu po vrtovih Charance.

Delavnica bo potekala v francoskem in angleškem jeziku, organizirala pa jo bosta mesto Gap in društvo Alpsko mesto leta v okviru projekta Alpstar,

ki se izvaja v programu Območje Alp (Alpine Space). Društvo «Alpsko mesto leta» je eden od partnerjev projekta Alpstar. Osrednji cilj je

uspešen prehod v
podnebno nevtrarno družbo na območju Alp do leta 2050. Program in prijava udeležbe (rok: do 8. septembra 2013) na
www.alpenstaedte.org/sl/projekti/alpstar.

"Pustolovščina, ki ima posledice"

Za alpsko kulturo in njeno dediščino skrbijo v Annecyju zlasti društva, kar se je odrazilo v bogatem programu prireditev, ki so potekale v letu, ko je bilo mesto nosilec naziva Alpsko mesto leta.

Nepričakovano dinamično dogajanje, ki je zajelo Annecy, alpsko mesto leta, skupni nastop slovenskega in francoskega orkestra, strategije za uspešno preprečevanje podnebnih sprememb - to so le nekatere od tem, ki jih povzetih v poročilu o delu društva Alpsko mesto leta v letu 2012, ki je zdaj na voljo tudi na spletu.

Ključne teme delovanja, ki jih je Annecy določil v letu, v katerem je bil nosilec naziva Alpsko mesto leta, so bile voda, podnebne spremembe in alpska identiteta. Bogatega programa brez sodelovanja številnih organizacij ne bi bilo. Župan Jean-Luc Rigaut je projekt Alpsko mesto leta v letnem poročilu opisal kot pustolovščino in spregovoril o nepričakovanem razvoju, ki ga je spodbudil omenjeni projekt, solidarnosti med mesti, posledicah podeljenega naziva in o tem, kaj bo od njega ostalo.

Poročilo predstavlja tudi projekte, ki so jih izvajala preostala članska mesta mednarodne mreže: v

Brigu so poskrbeli za kolesarje in pešce, v Beljaku so za varčevanje z vodo razvili posebno mobilno aplikacijo, ki jo je mogoče uporabljati na mobilnih telefonih, Idrija in Chambéry pa sta pripravila skupen glasbeni nastop na Alpsem tednu.

Pripravljen je tudi že povzetek prvih rezultatov, doseženih v projektu Alpstar iz programa Območje Alp: najpomembnejši dejavniki za uspešno podnebno strategijo ter v praksi že uresničeni in posnemanja vredni primeri dobre prakse varstva podnebja iz alpskih mest leta.

Letno poročilo 2012 je objavljeno na

www.cittaalpina.org/sl

Slikovni material: Verein Alpenstadt des Jahres, Matthias Spiess, Eloise Frank

Alpska mesta zahtevajo omejitev hitrosti na 30 km/h

Omejitev hitrosti na 30 km/h je še en v vrsti primerov, kako z upočasnitvijo prometa zagotoviti kakovostnejše življenje.

Društvo Alpsko mesto leta podpira evropsko državljansko pobudo "30 km/h - ljudem prijazna ulica", pri kateri gre predvsem za večjo varnost v prometu, varstvo okolja in več možnosti samostojnega odločanja za občine.

Omejitev hitrosti na 30 km/h naj bi v vseh naseljih postala standard, omejitev hitrosti na 50 km/h pa bi veljala le za izbrane ceste, se glasi zahteva evropske državljanske pobude "30 km/h - ljudem prijazna ulica". Društvo Alpsko mesto leta pobudo podpira, saj ta obljublja večjo varnost v prometu za vse udeležence, obenem pa prispeva k varstvu podnebja in širi manevrski prostor lokalnih skupnosti.

Omejitev hitrosti na 30 km/h za varstvo podnebja in samostojno sprejemanje odločitev

Varstvo podnebja ima v mreži alpskih mest pomembno vlogo: društvo tako podpira konvencijo županov in sodeluje v projektu EU Alpstar, v okviru katerega prispeva k razvoju Alp na poti v podnebno nevtrarno regijo. Nov ukrep, ki bi zagotavljal učinkovito varstvo podnebja, pa bi bila omejitev hitrosti na 30 km/h v središčih mest: kolesarjenje bi posledično pritegnilo več ljudi, potniki v avtobusih bi prišli na cilj ravno tako hitro kot vozniki avtomobilov, občine bi morale v kolesarske poti vložiti manj sredstev. Počasna vožnja pomeni tudi več prostora za trajnostno mobilnost, to pa izboljšuje kakovost življenja. Kot primer lahko omenimo avstrijski Gradec, kjer so v devetdesetih letih prejšnjega stoletja uvedli splošno omejitev hitrosti na 30 km/h, izjema so le glavne prometnice. Obremenitve zraka z emisijami NOx v stanovanjskih območjih so se zmanjšale za 24 odstotkov.

Sicer pa se z uvedbo omejitve hitrosti na 30 km/h spreminja tudi izvajanje dotedanje prakse: občine bi morale določiti le še manjše število cest, kjer bi veljala in bila mogoča omejitev hitrosti, same bi lahko odločale o posameznih cestnih odsekih. Doslej je bila prav regionalna ali nacionalna zakonodaja posamezne države pogostokrat precejšnja ovira pri uvajanju omejitve hitrosti na 30 km/h in območij mešanega prometa.

Zgledujemo se po Parizu, Londonu in Herisauu

Evropski metropoli, Pariz in London, sta letos občutno povečali število t. i. con 30. Uvedbo ukrepa sta utemeljili z večjo varnostjo in kakovostnejšim življenjem meščanov in meščank: Pariz je povečal število con, kjer je hitrost omejena na 30 km/h, s 70 na 100, kar pomeni 37 odstotkov cestnega omrežja, v Londonu pa naj bi omejitev hitrosti na 30 km/h do leta 2020 začela veljati v vseh stanovanjskih območjih kot tudi na ulicah, kjer so nakupovalni centri oz. trgovine.

A tak koncept ni zaživel le v velikih mestih, saj koncept, ki predvideva območja z omejeno hitrostjo na 30 km/h (Tempo-30) in območja mešanega prometa (Begegnungszone), že od leta 2008 poznajo v švicarskem Herisauu, alpskem mestu leta 2003, kjer so uvedli že sedem tovrstnih območij, zadnje območje je bilo uvedeno julija letos. Herisau pri tem izhaja iz pobude 15.600 prebivalcev in to uspešno: prebivalci namreč vedno znova poudarjajo in tudi zahtevajo kakovostnejše življenje in bivanje v mestu. Meritve hitrosti so že pokazale, da se vozniki osebnih avtomobilov in motornih koles z ukrepom večinoma strinjajo.

Državljeni Evropske unije lahko pobudo podpišejo še vse do srede novembra 2013. Če bodo predlagatelji uspeli zbrati milijon podpisov podpore, bo morala Evropska komisija začeti zakonodajni postopek za ustrezno rešitev predlagane pobude.

Več informacij:

<https://30kmh.eu/oct-web-public/?lang=sl>, <http://de.30kmh.eu/uber-die-initiative> (de), www.tagblatt.ch/ostschweiz/kantonappenzell (de)

Projekt GreenAlps za več biotske raznovrstnosti

Močerada in druge rastlinske in živalske vrste je treba boljše zavarovati povsod po Evropi - projekt GreenAlps za to predlaga ustrezne okvirne zakonske pogoje.

Zakoni naj bi bili v prihodnje v večji meri usmerjeni v ekološko povezovanje v Alpah. Regije, zavarovana območja in NVO, bodo zato jeseni začeli izvajati projekt GreenAlps. Tudi alpska mesta leta delijo svoje izkušnje, kar je tudi en izmed ciljev projekta Green Alps.

Živalim in rastlinam mora biti omogočeno prosto gibanje med življenjskimi prostori in čez državne meje. Številne študije in mednarodni projekti so že ugotovili, zakaj je ekološko povezovanje potrebno za ohranjanje biotske raznovrstnosti in kakovosti življenja alpskih prebivalcev. Občine in regije na celotnem območju Alp so same že izkusile, kaj lahko storijo upravni organi. Če pa želimo, da bo ekološko povezovanje dejansko uspešno, potrebujemo skupne okvirne pogoje in finančno podporo.

Mreža zavarovanih območij v Alpah (Alparc), več zavarovanih območij, raziskovalni inštituti in NVO, med njimi tudi CIPRA, bodo zato septembra začeli izvajati skupni projekt GreenAlps. Na podlagi dosedanjih

ugotovitev želijo izdelati temelje vseevropske okoljske politike za varstvo biotske raznovrstnosti v Alpah. Potekale bodo delavnice, na katerih bodo sodelovali oblikovalci politik na nacionalni in mednarodni ravni. Društvo Alpsko mesto leta in Omrežje občin "Povezanost v Alpah" bosta kot opazovalca posredovala lastne izkušnje in potrebe na občinski ravni. Alpska mesta že sodelujejo kot opazovalci v projektu recharge.green, primerjajo se stroški in koristi učinkov obnovljive energije in ekosistemov, kakor tudi možni ciljni konflikti. 12. in 13. novembra letos bodo na mednarodni konferenci v Brigu, alpskemu mestu leta 2008, predstavljeni prvi rezultati.

Projekt GreenAlps bo potekal do novembra 2014, sofinanciral pa ga bo program EU Območje Alp/Alpine space.

Viri in več informacij na:

www.alpine-space.eu/projects/projects/detail (en), www.alpenstaedte.org/sl/

Alpska konvencija: novi generalni sekretar začena delo

Markus Reiterer je 1. julija 2013 v prostorih Zlate strešice v Innsbrucku začel opravljati funkcijo generalnega sekretarja Alpske konvencije. V nadaljevanju o ciljih novega vodje Stalnega sekretariata.

Markus Reiterer bo najprej poslušal. V novi funkciji generalnega sekretarja v Stalnem sekretariatu Alpske konvencije je prve tedne svojega mandata obiskal različne ustanove, organizacije in posameznike, ki si prizadevajo za trajnostni razvoj Alp, med drugimi tudi CIPRO in podružnico društva Alpsko mesto leta.

Markus Reiterer se bo v vlogi novega generalnega sekretarja Alpske konvencije zavzemal predvsem za intenzivnejše sodelovanje v alpskem prostoru.

"Pri svojem delu želim krepiti ekipni duh," pravi Reiterer. "Izzive prihodnjih let in desetletij bomo najuspešneje premagovali, če bomo vsi - pogodbenice, regije, občine, Stalni sekretariat, organizacije s statusom opazovalk, kot denimo društvo Alpsko mesto leta, in civilna družba - delovali kot ekipa, skupaj." Stalni sekretariat bo v prihodnje še intenzivneje deloval kot posrednik med različnimi interesi v okviru alpske politike in spodbujal sodelovanje med tistimi, ki si pri opravljanju različnih nalog prizadevajo za trajnostni razvoj Alp.

Sporazumevanje je zato za Markusa Reitererja še zlasti pomembno. Predvsem si bo prizadeval za večje spoštovanje Alp kot življenjskega in gospodarskega prostora, kakor tudi za pravilno razumevanje Alpske konvencije, ne kot instrumenta za preprečevanje, temveč kot priložnosti za sodelovanje. Na koledarju dejavnosti generalnega sekretarja so tudi teme, kot sta tranzitni promet in strategija za alpsko makroregijo.

Markus Reiterer bo 10. oktobra 2013 na letni strokovni konferenci CIPRE v Bolzanu/I med drugim skupaj s Thierryjem Billetem iz Annecyja (podžupanom župana Alpskega mesta leta 2012) spregovoril o odgovornosti za trajnostno rabo vode v Alpah, 12. novembra pa se bo udeležil mednarodnega posveta o obnovljivih virih energije v okviru projekta recharge.green v alpskem mestu leta Brigu, kjer bo predaval o konfliktih med varstvom narave in proizvodnjo energije.

Viri in več informacij na: www.alpconv.org/sl/newsevents/latest

Gap s pesmijo proslavil petdesetletnico mesta Sonthofen

V letu 2013 praznuje Sonthofen petdesetletnico obstoja. Na slovesnosti ob pridobitvi mestnega statuta pred petimi desetletji je s projektom, ki presega jezikovne in državne meje, sodeloval tudi Gap, alpsko mesto leta.

Francoski Gap, ki mu je bil naziv alpskega mesta leta podeljen leta 2002, in bavarski Sonthofen, alpsko mesto leta 2005, sodelujeta ne le na političnem področju, temveč se od leta 2007 dalje povezujeta tudi prek glasbenega delovanja. Na slovesnosti, ki jo je Sonthofen priredil ob petdesetletnici pridobitve mestnih pravic, je tako sodeloval tudi pevski zbor Stardust iz Gapa. "Iz sodelovanja obeh mest v okviru društva Alpsko mesto leta so izšli tudi kulturni projekti in eden od njih je skupen nastop v Sonthofnu," je dejala Susi Gagnerot, rojena Nemka, sicer pa zaposlena v Mestni občini Gap, in dodala: "Za nas je prijateljstvo med mestoma zelo pomembno in upamo, da se bo v prihodnje še krepilo." Leta 2015 bo sonthofenski pevski zbor v Gapu gostoval na skupnem koncertu s Stardustom.

Vir in nadaljnje informacije: http://kultur-oa.de/sonthofen/presse_2013/p (de)

Slikovni material: Martti Tulenheimo, Schrottie, Jan Stejskal